

Er obduksjonen død?

Er obduksjoner aktuelt i
primærhelsetjenesten?

Jan Kristian Godøy

Overlege, seksjon for patologi SØ

Er obduksjon fortsatt aktuelt?

BREV TIL REDAKTØREN

Heller flere enn færre obduksjoner

C L Ellingsen · J Mæhlen

ORIGINALARTIKKEL

Medisinsk obduksjon ved dødsfall utenfor sykehus

G C Afsen

ORIGINALARTIKKEL

Kvalitetssikring ved dødsfall i sykehus

G C Afsen · L G Lvckander · A W Lindboe · H Svaar

[N Engl J Med](#). 1985 Nov 14;313(20):1263-9.

The autopsy as a measure of accuracy of the death certificate.

[Kircher T](#), [Nelson J](#), [Burdo H](#).

KRONIKK

Trenger vi virkelig flere obduksjoner?

A Svare

LEDER

Hvor pålitelig er dødsårsaksstatistikken?

S Rogde

[Histopathology](#). 2005 Dec;47(6):551-9.

Discrepancies between clinical and autopsy diagnosis and the value of post mortem histology; a meta-analysis and review.

[Roulson J](#)¹, [Benbow EW](#), [Hasleton PS](#).

Arkiv

23/24

1

2

3

25. februar

4

Søk i artikler
Søk på nettsted

Søk i Tidsskriftet

Avansert søk

Nyheter

Tema

Forfatterveiledning

Multimedia

Nr. 2 – 24. januar 2012

Tidsskr Nor Legeforen
2012; 132:147–51

doi: 10.4045/tidsskr.11.0427

PDF

Forfattere

Skjul sammendrag

Hovedbudskap

Relaterte artikler

Organisering og nytteverdi av
obduksjon

Kommenter denne artikkelen

 Article in English

ORIGINALARTIKKEL

Obduksjonens betydning for registrering av dødsårsak

G C Aifsen J Mæhlen

SAMMENDRAG

Bakgrunn. Ved mer enn 90 % av dødsfallene i Norge er dødsmeldingen eneste informasjonskilde for registrering av underliggende dødsårsak. Ved bare en liten andel av tilfellene foreligger det tilleggsinformasjon, som regel fra sykehusobduksjon eller rettslig obduksjon. Vi ønsket å undersøke hvor hyppig funn ved sykehusobduksjon påvirker fastsettelsen av underliggende dødsårsak.

Materiale og metode. Med utgangspunkt i Dødsårsaksregisteret bestemte vi ut fra dødsmeldingen underliggende dødsårsak for dødsfall der det ble utført sykehusobduksjon i 2005. Deretter undersøkte vi om underliggende dødsårsak ble endret når vi tok hensyn til obduksjonsfunnene.

SISTE KOMMENTERTE ARTIKLER

RE: Fosterdiagnostikk med blodprøver

I sin kommentarartikkel i Tidsskriftet skriver Salvesen at det bør være ukontroversielt å innføre br ...

Les hele artikkelen

Et sviktende system for afatikere

I kommentarartikkelen Afasi – når systemet svikter minst like mye som språket (1) belyser forfattere ...

Les hele artikkelen

Obduksjonens betydning for registrering av dødsårsak (Alfsen & Mæhlen, 2012)

For 2005:

Av totalt 41.152 døde ble 1.773 sykehusobdusert.

For de sykehusobduserte ble underliggende dødsårsak bestemt ut fra dødsmeldingen og ut fra obduksjonsfunn – og funnene ble sammenlignet.

Obduksjonens betydning for registrering av dødsårsak (Alfsen & Mæhlen, 2012)

Funn:

- Funn ved obduksjon medførte at underliggende dødsårsak ble endret hos 61 % av de sykehusobduserte i 2005.
- Hos 32 % medførte endringen at dødsårsaken ble flyttet til nytt ICD-10-kapittel.
- Men i over 90 % av dødsfallene i Norge er dødsmeldingen eneste informasjonskilde for registrering av underliggende dødsårsak.

Obduksjonens betydning for registrering av dødsårsak (Alfsen & Mæhlen, 2012)

Konklusjoner:

- Obduksjon er fortsatt av vesentlig betydning for dødsårsaksstatistikken.
- Obduksjon gir et viktig korrektiv til dødsmeldingen
- Fallende antall sykehusobduksjoner kan medføre endret sammensetning av dødsårsaker
- Tiltak for å øke antall obduksjoner og andre tiltak for å forbedre dødsårsaksregistreringen bør overveies

Ikke sett hjerteinfarkt i mangel av noe bedre!

1 Uspil 2 I spill 3 I spill 4 I spill

Navn og adresse på den lege som har behandlet avdøde under siste sykdom

Opplysning om dødsårsaken

Alle rubrikker må fylles ut. (Se rettleiing på baksiden.)

1. Sykdom eller tilstand som direkte (umiddelbart) har ført til døden. (Her skal ikke føres dødsårsaken f.eks. hjertesvikt, hjerteslamselse, asemi, men den sykdom, skade eller komplikasjon som umiddelbart fremkaller døden.)	Omtrent tid mellom sykdommens begynnelse og døden
a) <u>AKUTT HJERTEINFARCT</u> Som skyldes (var en følge av)	1 MIN
b) Oppgi den eller de sykelige tilstander, skader eller midlertidige forhold som har ført til (å bak) den dødsårsak som er nevnt ovenfor. Den tilstand som innledet sykdomsforløpet, føres sist.	Som skyldes (var en følge av)
c) II. Andre vesentlige tilstander som kan ha bidratt til dødens inntrøden, men som ikke står i direkte årsaksforhold til den sykdom eller tilstand som har fremkalt døden.	I tilleggskolte?

Det er lov å ikke vite...

<p>I. Sykdom eller tilstand som direkte (umiddelbart) har ført til døden. (Her skal ikke føres dødsmåten f.eks. hjertesvikt, hjertelammelse, asteni, men den sykdom, skade eller komplikasjon som umiddelbart fremkalte døden.)</p>	<p>Omtrent tid mellom sykdommens begynnelse og døden</p>	
<p>a) <i>Mortuus causal ignotus</i> Som skyldtes (var en følge av)</p>	<p>5d'</p>	
<p>Oppgi den eller de sykelige tilstander, skader b) eller misdannelser som har ført til (lå bak) den dødsårsak som er nevnt ovenfor. Den tilstand som innledet sykdomsforløpet, føres sist.</p>	<p>Som skyldtes (var en følge av)</p>	
<p>c)</p>		

Når du ikke vet: Obduksjon kan være et alternativ!

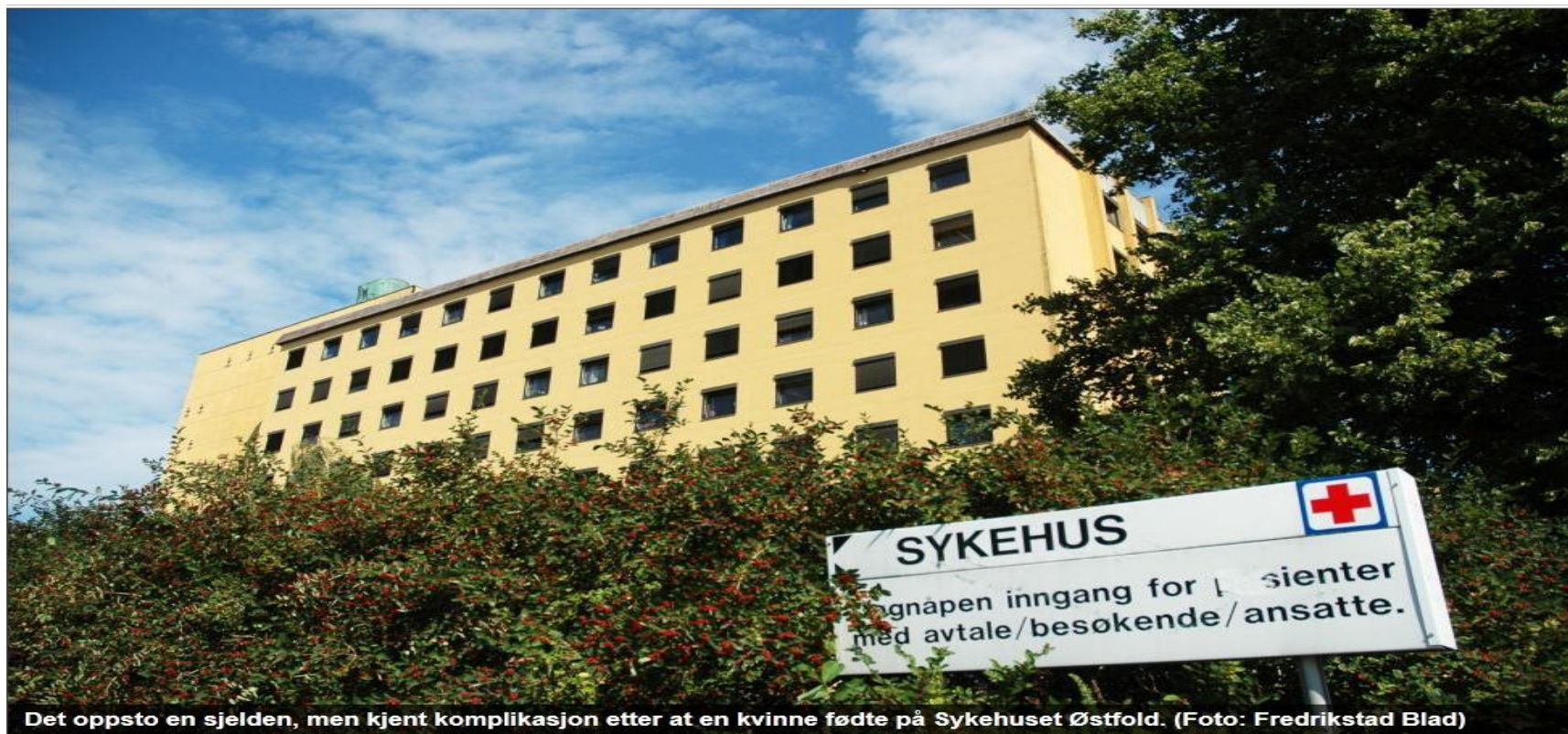
To typer obduksjoner i Norge:

Rettslig likundersøkelse ("rettsmedisinsk obduksjon")

- foretas etter begjæring fra politiet

Sykehusobduksjon ("medisinske obduksjoner")

- gjøres av medisinske årsaker

Østfold blant fylkene som gjennomfører flest obduksjoner

– Økonomi er ikke med i vurderingen når vi står ovenfor et mistenkelig dødsfall, sier fungerende krimsjef i Østfold Jan Andreassen.

04.07.13

1: Meldepliktig til politi?

Forskrift om leges melding til politiet om unaturlig dødsfall o.l.

§ 1. *Melding til politiet*

Dersom det er grunn til å tro at et dødsfall er unaturlig, har leger plikt til å underrette politiet snarest mulig, jf. helsepersonelloven § 36 tredje ledd

Underretningen kan gis personlig eller telefonisk til nærmeste politimyndighet. Slik muntlig melding skal følges av en skriftlig melding på fastsatt skjema.

På legens erklæring om dødsfall anmerkes dersom muntlig melding er gitt til politiet.

§ 2. *Unaturlig dødsfall*

Dødsfall anses unaturlig dersom det **kan** skyldes:

- Drap eller annen legemskrenkelse
- Selvmord eller selvvoldt skade
- Ulykke (påkjørrelse, fall, drukning, brann osv)
- Yrkesulykke eller yrkesskade
- Feil, forsømmelse eller uhell ved undersøkelse eller behandling av sykdom eller skade
- Misbruk av narkotika
- Ukjent årsak når døden har inntrådt plutselig og uventet

Som unaturlig meldes også:

- Dødsfall i fengsel eller under sivil eller militær arrest
- Funn av ukjent lik

Bekymret: Rettspatolog Torleiv Ole Rognum er bekymret for at politiet på landsbasis gjennomfører få obduksjoner. Men Østfold-politiet er blant de bedre. foto: Scanpix (Foto: Scanpix)

[Kjøp bilde](#)

20.000 kr for én obduksjon

– Økonomi er ikke med i vurderingen når vi står ovenfor et mistenkelig dødsfall, sier fungerende krimsjef i Østfold Jan Andreassen.

04.07.13

AV NTNUMEDICINE | APRIL 10, 2013 · 08:33

Har obduksjonen gått av moten?

Gjesteblogger: Stipendiat [Joachim Frost](#)

Mest slående var forskjellen ved selvmord. I Nord-Trøndelag obduseres kun 11 % av selvmordene mot 91 % i Sør-Trøndelag.

UNATURLIGE DØDSFALL

Antall obduksjoner pr. 100.000 i 2012:

- Østfold: 38
- Akershus: 22
- Oslo: 62
- Hedmark: 15
- Oppland: 17
- Buskerud: 34
- Vestfold: 27
- Telemark: 38
- Agder-fylkene: 8
- Rogaland: 50
- Hordaland: 50
- Sogn og Fjordane: 21
- Møre og Romsdal: 13
- Sør-Trøndelag: 38
- Nord-Trøndelag: 19
- Nordland: 26
- Troms: 37
- Finnmark: 17

Kilde: Den rettsmedisinske kommisjon

Mens du venter på at politiet skal bestemme seg

Vurder om sykehusobduksjon kan være et alternativ dersom politiet ikke er interessert.

De fleste dør utenfor sykehus...

	1986	2009
Somatisk sykehus	74%	36%
Pleie- og omsorgs- institusjon	1%	43%
Hjemme el annet	24%	18%

I Norge er politiet uinteressert i alt som ikke er kriminelt.

Eneste mulighet for å følge den typiske akuttmedisinske gruppen av dødsfall er sykehusobduksjon.

Eksternt rekvirerte sykehusobduksjoner ved Sykehuset Østfold:

2006: 11% av voksne obduserte (7 stk)
2007: 16% av voksne obduserte (8 stk)
2008: 23% av voksne obduserte (12 stk)
2009: 25% av voksne obduserte (16 stk)
2010: 22% av voksne obduserte (14 stk)
2011: 26% av voksne obduserte (16 stk)
2012: 23% av voksne obduserte (19 stk)
2013: 31% av voksne obduserte (28 stk)

Typisk for eksternt rekvirerte obduksjoner:

Pårørende er pådrivere

Hva med dødsfallene der de pårørende ikke er pådrivere?

Vurder særlig:

- Plutselig og uventet, politiet ikke interessert
- Ukjent dødsårsak
- Sannsynlig malign lidelse uten kjent histologisk bekræftelse
- Bivirkning av medikamenter
- Postoperative dødsfall

Ved usikkerhet om dødsårsak i
primærhelsetjenesten:

Obduksjon er et alltid et alternativ!

Formalia: 1) Melde til politi?

- **Plutselig uventet død: Politiet alene** tar stilling til om det er grunn til å utføre rettsmedisinsk obduksjon.
- Hvis politiet ikke ønsker rettsmedisinsk obduksjon, kan du rekvirere sykehusobduksjon.
- De fleste dødsfall er ikke meldepliktige og kan begjæres undersøkt på Sykehuset Østfold.

Formalia: 2) Sykehusobduksjon

Forskrift om obduksjon m.m. (2004):

§ 5. *Informasjon til dei nærmaste pårørande til pasienten*

På rekvisisjonsskjemaet må det foreligge en bekræftelse på at:

1. Nærmeste pårørende er informert om at obduksjon er aktuelt, og
2. Nærmeste pårørende ikke har reservert seg mot dette

Formalia: 2) Sykehusobduksjon

"Anna Olsen (ektefelle) er informert om obduksjonen og har ikke noe i mot dette."

Oppsummering:

1. Unaturlig? Melde til politi?
2. Pårørende er informert om at obduksjon er ønskelig og har ikke kommet med noen reservasjon.
3. Ring oss gjerne på forhånd – be om å få snakke med obduksjonsansvarlig patolog
4. Skriv rekvisisjon / begjæring (skrives på vanlig papir!)

Obduksjonsbegjæring må inneholde:

- Den dødes personalia, inkludert tid og sted for død
- Omstendighetene omkring dødsfallet
- Sammenfatning av sykehistorie
- Medisiner? Rusmidler?
- Henvisende leges navn og telefonnummer
- Navn på fastlege (hvis kjent)
- Bekreftelse om at pårørende er informert om obduksjon og at de ikke har reservert seg, med navn og slektsforhold
- Hvis politi er varslet – til hvem, når og politiets svar
- Kopi av dødsattest (legeerklæring om død)

Økonomi?

Økonomi – Ingen problemer!

Forskrift om dekning av utgifter til bæretransport i Norge:

§ 1. Transport av bære i forbindelse med obduksjon som er krevet av Arbeids- og velferdsetaten eller er rekvirert av lege, dekkes av folketrygden.

Forskrift om godtgjørelse av utgifter til helsehjelp som utføres poliklinisk ved statlige helseinstitusjoner og ved helseinstitusjoner som mottar driftstilskudd fra regionale helseforetak:

705h: Rutineobduksjon: Takst kr 1.207,- (merknad: Godtgjøres av trygden i de tilfelle der dødsfallet har skjedd utenfor sykehus og der obduksjonen er rekvirert av lege)

Litt praktisk....

- Rekvisisjonen / begjæringen må foreligge hos oss før obduksjonen kan gjennomføres
- La eventuelt begravellesbyrået ta med begjæringen sammen med avdøde
- Svartid: Foreløpig svar vanligvis på dagen for obduksjon (tar noen dager med posten)
- Endelig svar avhenger av mengde spesialundersøkelser, vanligvis fra 1-3 måneder.

Informasjon til pårørende:

Den siste legeundersøkelsen

En orientering om obduksjon

Det er laget en brosjyre til pårørende med informasjon om obduksjon

Kan lastes ned fra Sykehusets nettsider eller fås fra seksjon for patologi.

